

**NASLDOR QO`Y ZOTINI KO`PAYTIRISH VA RIVOJLANTIRISHDA
OZUQASINI PRAPORSIYASINI TO`G`RI TAQSIMLASH.**

Davlatova Sayyora Toshpo`latovna

TDMAU o`qituvchisi:

sayyoratoshpolatovna@gmail.com, 99850 004 02 00

Maxmudov Farxod Baxodir o`g`li

TDMAU talabasi

farxodmaxmudov@gmail.com, +99893215 53 06

annotatsiya: Ushbu maqola nasldor qo`y(masalan, qoramol, qo`y yoki boshqa chorva) larni to`g`ri ovqatlanishiga qrab sergo`sht nasldor qo`ylarni ko`paytirish ularni ratsion orqali to`g`ri ovqatlantirish dasturi bilan keltirilgan.

**kalit so`z:** qonun, qo`y, nasl, zotdor, ozuqa, miqdor, proporsional, ..

O`zbekiston respublikasining prizidenti Sh. Mirziyoyevning “Naslchilik to`g`risida”gi O`zbekiston Respublikasi Qonuniga muvofiq hamda O`zbekiston Respublikasi Prezidentining “Qonunlarning havolaki normalarini amalga oshirishga qaratilgan normativ-huquqiy va boshqa hujjatlarni ishlab chiqish rejalarini tasdiqlash to`g`risida” 2013-yil 15-iyuldagi PQ-2003-son qarorini ijro etish yuzasidan Vazirlar Mahkamasi qaror qildi.

Ushbu maqola nasldor qo`y(masalan, qoramol, qo`y yoki boshqa chorva) larni to`g`ri ovqatlanishiga qrab sergo`sht nasldor qo`ylarni ko`paytirish ko`zda tutilgan

Quyida nasldor qo`y zotini (masalan, qoramol, qo`y yoki boshqa chorva) boqishda ishlatiladigan yem va xashak (quruq ozuqa) miqdorini proporsional hisoblab beruvchi oddiy C++ dastur namunasi keltirilgan. Bu dastur chorva bosh soni, har bir boshga to`g`ri keladigan o`rtacha yem va xashak normasi asosida umumiy ozuqa ehtiyojini hisoblaydi.

Dastur orqali qo`y(masalan, qoramol, qo`y yoki boshqa chorva) rejim asosida o`z ovqatlantirib borilsa ko`zlagan natijaga erishiladi. Ushbu maqsadda tuzilgan dastur

asosida ozuqani to'g'ri taqsimlash ortiqcha xarajatlarni kamaytiradi. Sifatli go'sht maxsulotini yetishtirishdaxizmat qiladi.

C++ dastur kodi:

```
#include <iostream>
```

```
using namespace std;
```

```
int main() {
```

```
    int soni;
```

```
    double ym_normasi, xashak_normasi;
```

```
    cout << "Nasldor qo'ylar sonini kiriting: ";
```

```
    cin >> soni;
```

```
    cout << "Bitta qo'yga kunlik o'rtacha yem normasi (kg): ";
```

```
    cin >> ym_normasi;
```

```
    cout << "Bitta qo'yga kunlik o'rtacha xashak normasi (kg): ";
```

```
    cin >> xashak_normasi;
```

```
    double jami_ym = soni * ym_normasi;
```

```
    double jami_xashak = soni * xashak_normasi;
```

```
    cout << "\nUmumiy kunlik yem miqdori: " << jami_ym << " kg" << endl;
```

```
cout << "Umumiy kunlik xashak miqdori: " << jami_xashak << " kg" << endl;  
  
double jami_ozuqa = jami_ym + jami_xashak;  
double ym_proportsiya = (jami_ym / jami_ozuqa) * 100;  
double xashak_proportsiya = (jami_xashak / jami_ozuqa) * 100;  
  
cout << "\nYem proporsiyasi: " << ym_proportsiya << "%" << endl;  
cout << "Xashak proporsiyasi: " << xashak_proportsiya << "%" << endl;  
  
return 0;  
}
```

Dastur nima qiladi:

Foydalanuvchidan qo‘ylar sonini, har biriga kerakli yem va xashak miqdorini so‘raydi. Umumiy kunlik ehtiyojni hisoblaydi.

Yem va xashakning umumiy ozuqadagi foiz (proportsiya) ulushini hisoblab beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTIAR RO‘YXATI

1. Atabayeva X.N. va boshqalar. 0 ‘simlikshunoslik. — T., «Mehnat», 2000.
2. Atabayeva X.N. Soya. — T., «Mehnat», 2004.
3. Bo‘riyev X., Atabayeva X. Qand lavlagi yetishtirish texnologiyasi. — T., «Qibray», 1999.
4. Зауров Д., Сборщикова М. Рисоводство. — Т., 1989.
5. 0 ‘zbekiston sharoitida sholini ko'chat usulida yetishtirish texnologiyasi bo'yicha tavsiyalar. — T., «Mehnat», 1998.

6. 0 ‘zbekiston Respublikasida ishlatish uchun ruxsat etilgan o'simliklami himoya qilish vositalari ro'yxati. — T., 2003.
7. 0 ‘zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo‘jalik ekinlari Davlat reyestri. — T., 2009.
8. 0 ‘zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo‘jalik ekinlari Davlat reyestriga kiritilgan navlarining tavsifi. — T., 2006.
9. Oripov R., Halilov N. 0 ‘simlikshunoslik. — T., 2007.
10. Agrar sohada islohotlarni chuqurlashtirish va fermer xo‘jaliklarini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari. Respublika ilmiyamaliy anjumanining maqolalar to'plami. - Andijon, 2007.
11. Постанов Г.С. Растениеводство. — М., 2006.
12. Посипанов Г. С. Практикум по растениеводству. — М., 2004.
13. Yaqubjonov O., Tursunov S. 0 ‘simlikshunoslik. — T., 2007.
14. Yakubjonov O., Tursunov S. Donchilik. — T., 2009.

Saytlar:

1. <https://darakchi.uz/oz/73148>
2. <https://lex.uz/docs/-5328168?ONDATE=13.06.2023>
3. https://namdu.uz/media/Books/pdf/2024/05/29/NamDU-ARM-2325-Dala_ekinlari_mahsulotlarini_yetishtirish_tehnologiyasi_.pdf